

293
27
**N O W I N Y
Z R A K V S**

O Donstráney Luterofey.

Ex libris Nicolai de Rorice Russkensis etc.
**W Králowie/ w Druk: Jákuša Sieben-
cyherá. Roku páńst. M. D. LXXXK.**

*Lib. 77. B. V. M. in Land yos. o. Cyf. i.
Poloni*

S. Augustin: epist. 50. ad
Bonifacium.

Niechay Odbczepieńcy nie bulaia Duchá
świetego/iedno w cieie P. Chrystusowym
(to iest/w kościele iego) ktorego ciata ma-
iac omi v siebie Sakrament (to iest znak
powierzchny) ale nie maia samey rzeczy/
ktorey on Sakrament znakiem iest: y prze-
toż sobie sad y potepienie iedza y pija. 1. Co-
rint. 11. Abowiem chleb ieden znakiem iest
iedności: iż iako Apostoł mowi: Jednym
chlebem y iednym ciatem mmodzy iestesmy/
1. Corint. 10. Przethoż tylko sam kościół
powszechny albo Kátolicki iest ciatem Ch-
rystusowym/ ktorego on głowa iest zbá-
wiciel ciata swego. Gdzie indzie oprócz
tego ciata/ nikogo Duch s. nie ożywia.
Bo iako sam Apostoł powieda: Miłość
Boga rozlana iest w sercach naszych przez
Duchá s. ktory nam iest dány. Roman. 5.
Lecz nie iest uczestnikiem Bożkiej miło-
ści/ ktory iest nieprzyjacie-
lem iedności.

NOWINY Z RAKVS.

W Monstrancy Luterskiej.

Nayduia sie iakies dziwne praktyki y Proroctwa/ malo mie we wszystkich Państwach chrześcijańskich/ je sie cuda/ y nadzwyczajay/ w rzeczach/ y w Państwach odmiany wielkie miały dziać Roku blisko przeszłego 1588. albo malo co po nim. Teraz o tym nie mowie/ iako dalece potrzeba wierzyć takowym Gwiazdarzom albo Kalendarznikom: to powiadam/ je miedzy tym wszystkim/ cosmy do tych czasow albo widzieli/ albo slyseli dziwnego o przerzeczonym Roku/ nie nie moze bydz nowszego y dziwniejszego nad nowa Monstrancy Luterskiego Predykanta Bibera/ ktora naprzod w Rakusiech y potym w Styryey y w Karyntyey ludziom ziawil: iako tu czytelniku maly nizey wyrozumieś.

¶ Drukowano w Wiedniu Niemieckim/ a potym y w Pradze Czeskim ięzykiem/ iz Maximilianus Biber w Szwabskiej ziemi z Hale rodownik/ czlowiek przystarszym/ artium liberalium Magister/ y na vrsad Minister ski albo Predykanski przez Paulum Eberum y Georgium Maiorem w Wittenbergu przed czterma a dwudziesta lat przepasany/ y iako sie wdawa/ Aufpurskiej pierwszey confesyey prawdziwy y vprzeymy nasladowca y vczyciel: iakoz mu tej to przyznawaia inszy cterey Predykantowie w Karyntyey/ Jan Segler Predant Blayberski/ Gaspar Szeper Predant w Kremzie/ Jakob Grybler Predant w Reichfangch/ y Gaspar Sotius Predant w Weyssachu/ je w nauce swojej trzyma sie smuru prostego Aufpurskiej confesyey.

Ten to Biber wlozjac sie po miasteczkach y po wsiach/
tak w Katusiach iako w Baryntyey/ ludziom wdawal/ ze
on sam na ten czas prawdziwa a ledwie nuz nie zagrzebio-
na nauke pierwszey Confesseyz Auspurckiey wzniawial/ y
wedla opisaniey prawdziwe Ciało y Krew Pańska com-
municantom rozdawal.

A żeby sobie lepsza wiara zjednal/ nowy sposob chleba/
nowy sposob Kielicha/ na ostaték y nowy sposob Mono-
strancy/ gdzie on swoy towar chował/ godny Luterskiego
Sakramentu/ wynalazł.

Użył z rozmaitych smatow iakoby łaski albo chłopka
dosyć wielkiego bez vsu/ a z moskownym nosem/ z łasko/ czas-
pka na głowie/ lewa ręka bok sobie podparł/ a prawa rękę
zmięł y podnosił/ kaznodzieyski gest counterfektuac: pludry
nad miarę dlużej y szerokie na kształt woru wielkiego z ro-
zmaitych farb vsytc: otwarzał je kiedy chciał/ y zaś smu-
rem ściągali: a w tychto pludrach Komorek przedzielonych
na był/ gdzie rozmaite chleby dla swoich communicantow
roznie przechował. Była też tam y krubeczka z iakimś
siemieniem albo prochem. Kielich zaś do rozdawania
wina miał drzewiany nader sprosny y sprochniały/ ale ten
zaraz miejscy słudzy/ gdy tegoż Ministra do więzienia
poymowali/ śarpatosc sie z nim rozdawali.

W tej przereczoney Luterskiej Monstrancyey albo ra-
czej łotce/ chował skutki chleba rozne od siebie/ nie tylko
materys/ ale y wielkości: niektóre z nich były strużki
maluczkic/ z grubey czarney maki: drugie były troszke biel-
sze y wietrze: trzecie z cudney białey maki dobrze wietrze-
Ale każda z tych inna formę miała/ iedno okragle/ drugie
na trzy granie/ trzecie na cztery.

Z tego Monstrancy y z takim Sakramentem dosyć sie
dingopo Katusiach y po Baryntyey ten to Biber wloz-
czył/ śalbiac ubogiemu ludzi/ chodząc od domu do domu:
pytał

pytał wśedzie/ ieżeli gospodarze mają co dać rzyć/ albo
ieśliby chcieli wieczerzać: a gdzie gospodarza znalazł albo
gospodynia po plecach/ tam wnet kram swoy rozpoczął/
y dobysząc z pludrow onego chleba ludziom za ciasto Pań-
skie rozdawał: gburom a chłopstwu/ ciarne grube małe
stuczkę: mieszczanom a rzemieślnikom trochę wietrze y
bielsze: Panom a słachcie ieśsze wietrze y cudnieysze.
Kielicha też swego lipowego często nie dobywał/ ale iak
sie przy kuchni warzecha/ albo zupen leffel/ by nasimrodli-
wsza trąsila/ ea communicantom swoym wino/ co ie zwal
krwia Pańska/ rozdawał.

Tym sposobem gdy przez kilk a lat po Rakusiech/ Sty-
ryey y Karyntyey ubogimi ludźmi ten to Predykant śala-
bił/ naostatek y do Wiednia sie przywołał/ y tam sie w
kątach sprosnych y nierządnych miejscach przechowywał/
gdzie też był dnia 22. Marca od urzędu Cesarzkiego poia-
many/ wespół z Gertruda żona albo z małpa swa/ ro-
dowita z Karyntyey/ y do więzienia podany: gdzie też
wszystko urzędowi wyznał co sie pisało/ y te iego nowa
Monstrancya każdy kto chciał/ wchodzi y bogaci/ Kato-
licy y Heretycy/ oglądowali.

W tym to tak sprosny przykładzie prośe chrześcia-
ński cyrzelniku/ przypatrz sie/ iakie iest zasłepienie w tych
Predykantach Luterskich y Ewangeličkih/ do iakich spro-
sności przypadają za onym Luterskim podaniem/ które
de libertate Evangelica wśedzie wytrebował/ Ze cztowiek ch-
rześcijański prawu żadnemu ludzkiemu nie podległ.

• Ale jebyś nie rzekł/ ze sie iedno ieden taki śalbiertz mie-
dzy Predykanty znalazł/ przyłożyć kilk a inszych temu podob-
nych przykładow.

¶ Wtę daleko Strassburtu Minister ieden z Bucroa-
wey szkoły/ grając karty w karczemnym domu o niemata-
pieniadze/ prośony był pilno/ aby Sakrament co nazywa

chley choremu iednamu a konaiacemu doniosł. Dobry
Minister/ niechcąc szczęścia odbiejeć/ zawołał chłopca w
szęcinaszie lat / calafactora, albo piecucha swego/ żeby
natychmiast skute chleba wziął/ y one benedikował/ y do
chorego zanioł. Piecuch posłusny/wziawszy w iedne ręce
skute chleba/ a w druga konewkę winą/ rzekł po Niemie-
cku: Trinck vnd es/ gott nicht vergis / to iest: Jedz a
pij/ a Boga nie zapominay. A tak choremu on zbożny
Sakrament oddał.

¶ Piśe Nasus Biskup tych białamuctw Ewangelickich
bardzo świadomy/ że w Pfalcgrabstwie Minister ieden z
rzepy białley/ cienko wkrojony/ na kształt Katolickich opła-
tkow Sakrament czynił/ y ludziom podawał: a to za nau-
kę Vbiquitariorum, którzy veją. Iż Ciało Pana Chrystusa
we/dla ziednoczenia z Bóstwem/ tak właśnie w każdej rze-
czy stworzoney iest/ iako samo Bóstwo.

¶ Boccardus Minister Henryka Króla Nawarrskiego/
krwie pragnący Prędykant/ ten Panu y Królowi swemu
wiecznyra potępieniem y piekielnym ogniem grozić nie
przesławał/ gdzieby sie słońce nie pomścił/ krwie Dgo-
notow w dzień s. Bartłomieja rozlaney/ albo iaki szczęteł
Katolików y wiary chrześcijańskiej we Francye zostawił.
A żeby sobie wiara w słuchających swych ziednał/ wdawa to/
że Jan S. w swoim obławieniu o iego przyszciu zmianę
czyni/ naukę iego zalecając.

¶ Musculus Superintendens w mieście Szwajcarskim
Bernie/ wyrok uczynił/ Aby żaden Minister nie śmiał ni-
ż tego krzyż okrom Niedziele świętey: ponieważ każdy
zbawion bydy może chocia nie krzczony/ by iedno był krz-
czonego syn. Trafiło sie/ iż Samuel Huber Prędykant
w Bortolsie niedaleko Berna/ prośbony od rodziców/ nie-
mowiatko bardzo słabe w pulnocy okrzył okrom dnia Nie-
dzielnego. Pozwał go o to do Bormistrza Musculus/ iako
nieposus

nieposłusznego. Tam zaśie Samuel Musculus Herety-
kiem nazwał/ twierdząc iakoby uczył/ że Pan Chrystus nie
za wszystkich ucierpiał/ a iż Krzest nie jest potrzebny do
zbawienia. Bormistrz prostał nie umiejąc takiej con-
trouersiey między Ministrami rostrzygnąć/ musiał do tego
Beze z Genewy przyzwać/ y z inszymi Ministry Tugurskie-
mi y Szaffauskimi/ y tak za społecznym zezwolenim dla
sámego nieposłuszeństwa / chocia przy lepszej sentencyey
stał/ Żubera Kacerzem uczyli/ y urząd mu Kąznodziey-
ski odiełi.

¶ W Grabstwie niemieckim von Hag/ v. a. Wolfanga/
postanowiel był Nicolaus Gallus superintēdens na stolcu Kązno-
dzieyskim Kotlarczyka iednego Piotra: ten sie raz mył w
łaźni/ przypadł do niego oćiec/ ktoremu sie nowo był bar-
zo słaby synaczek wrodził/ prosiac pokornie/ aby chciał iść
do kościoła y tego mu syna okrzcić: cięsko to było Minis-
trowi/ ale dziecko kazał do łaźni przynieść. Oćiec żałosny/
bojąc sie aby dziecko przez krztu nie umarło/ kazał przy-
nieść do łaźni/ ktore dobry Minister w oney komij ła-
ziebney/ spodnicami zowia/ śaflikiem letncy wody polał/
mówiąc Pater noster & Deo gratias: a gmin ludzi po wierzą-
chnicach odpowiadał/ Na zdrowie łaźnia. Po takim krz-
cie zaraz ono dzieciętko umarło.

¶ Pięse Manlius/ 13 Roku Państwa 1544. Student ied-
nen wdowa brzemienna uczył na ktora je też rad patrzył
Jacobus Minister/ Studenta iako riuałem, zarosze nic na-
widział. Gdy wdowa porodziła/ tak padło/ że ono dziecko
musiano do krztu nieść do przereczzonego Ministra. On
mając już pierwey suspicja o wdowie/ że Studenta rada
widział/ chciał pierwey od kmiotrow wiedzieć/ ktoby był
tego dziecięcia oćiec/ y matka. Czego gdy kmiotrowie al-
bo nie śmieli/ albo nie chcieli powiedzieć: dzieciętko bez
krztu do domu odesłał. Z czego matka zfrąsowana/ syna
ejka zaraz

ożka zaraz wduśła/ y sama sie obieśła. Seudent z przy-
padku jałosny puginatem sie przebił: a Jacobus Minister
dowiedziawszy sie po cym / iakich śmierci przyczyna był /
sam sie też obieśł.

¶ W Psalegrabstwie iachalo sie bylo kiltka Ministrów
na swoy Synod / na ktorym to uradzili y postanowili ze ia-
ko v Żydow niewieścia plec obrzezana nie bywała / tylko
miejczyzna / tak v chrześcianow Sakrament ciała y krwi
Pańskiej nie miał bydź podawan białymglowom: ale po-
tym Genewscy Cathascopi ten dekret zepsowali.

¶ W Wiedniu przed kiltkiem lat byli dway Luteriste ab-
stemij, co winą nigdy nie piali: wdali sie raz w disputacyę
z Jezuitami o używaniu Kielicha: pytali ich Jezuitowie/
iakoby Kielicha używali / ponieważ winą z przyrodzenia
nie piali: odpowiedział im jeden z tych Luterystow: Ja
prawi za doleżeniem y rada moich Predikantow y Minis-
trow Luterskich wode miasto winą z kielichą piję / mocno
wierząc ze ona woda jest prawdziwa krew Pańska.

Drugi Luterysta powiedział / ze sie pilno Magdeburskich
Ministrów radził / iakoby sie z strony Kielichą sprawować
miał: powiedzieli zgola / ze żadna miara nie mam Kielichą
opuszczać / ale gwałt sobie czynić / y wino pić. W czym je mi
dosyć nie uczynili / iachalem prawi do Auspurku / y tam
tych Ministrów znorowu sie radził: oni także y uznali y
radzili / jem miał koniecznie Kielichą używać / chocia gwałt
przyrodzeniu swojemu czynić. Ja chcąc wstuchac / wro-
ciwszy sie do domu chcialem winą skosztować / ale skoro mie
tego zapach zaleciał / musiałem wszystko co we mnie bylo
wyrzucić. Odniosłem to wszystko zasia do Ministrów / kto-
rzy po długich między soba rozmowach y deliberáciach ten
wyrok uczynili: abym ja przy comunicowaniu Kielich z
winem do ust tylko przytknął nic nie pijac / a mocno winę
tych je krew Pańska biorę.

Pise Breno

¶ Piſe Bredenbachius w ſwoey hiſtoryey Iſlantſkiej/
Jz poſtany był z Lutrowey ſkoły do Iſlant Ruſmierczyt
ieden/ aby ludziom Lutrowe ſłowo miasto Bożego ſłowa
opowiadał: ten poſtawował w Derpcie Miniſtra iednego
Tłacza/ człowieka proſtego / ktory ludzie w okolicznych
miaſteczkach y wſiach zwodził. Trafiło ſie roku 1585.
tamże w Derpcie/ gdy opłatki miasto ciała Pańſkiego lu-
dziom rozdawał/ że mu materzey wiecey nie ſtalo do roz-
dawania: ſiedſzy tedy do domu/ rzepy bieluchney natra-
fił miasto opłatkow/ y ludziom za ciało Pańſkie rozdawał.
Toż uczynił w Pſalegrabſtwie drugi Miniſter: iako Cla-
ſus ſwiadczy/ za powodem nauki Ubiquitarſkiej: że cia-
ło Pańſkie ieſt wſedzie.

☞ Tych kilka prawdziwych przykłałow o ſalbierſtwie
Miniſtrów Ewangelickich/ chciałem do tych nowin Ru-
ſkich czytelniku miły przyłożyć: abyś iako Lwa z paźno-
ściow/ tak z tych poſtepkow poznał: y tego pewien był/
żeć wſyſcy w obec Miniſtrów Ewangeliccy/ tak Lute-
riſta, iako Caluiſta, tak Trideiſta, iako Anabaptiſta o ſwoiey
Eucharystyey nie zgola pewnego ani wiedza ani wierza:
tylko proſtym ludziom pod tytułem Ewangeliey/ oczy my-
dia: a za tym też Sacrament tak częſtwa y ſaſwa/ iako
nie ciało y nie krew Pańſka.

Luterowie chcą mieć iſtotne ciało Pańſkie/ ale tylko
na iezyku/ albo między zęboma: to ieſt/ w używaniu tylko
chleba. Kalwinowie Sacrament chleba y winą nie cia-
łem/ ale znakiem czynia: ciało kaja ieść chleb/ a duſzy kaja
wierzyć że ieſt ciało. Brencyanowie/ y ktorzy od niego
poſli Ubiquitarij, ci zaś powiadaia/ że tak ieſt na wieczery
Pańſkiej w chlebie ciało Pańſkie/ iako ieſt na polu wze-
pie/ iako ieſt w debie/ iako w grzybách/ w bełkach/ y w
wſyſtkich inſzych rzeczach ſtworzonych.

A Cjemu wſzystkiemu abyś doſtateczna wiara dał: nie
wymyſły/ nie potwarzy/ nie głozy albo przypiski/ iakich ſa
pelne Ewangeliſkie księgi przeciw Katolikom/ ale z wo
laſnych ksiąg Dokthorow/ Superintendentow/ Mini
ſtrow/ y Kabinow Ewangeliſkich/ z przypisaniem mieyſc
gdzie ſie co nayduie: polożę tu przed oczy ſto y kilkadzie
ſiat rożnych wiarek/ nauk/ y mniemania o tych czterech
ſłowach Pana Zbawiciela naſzego: Hoc eſt corpus meum.
Hic eſt ſanguis meus. Z kąd będzieſ mógł beſpieczynie a nie o
mylnie concludować: tak iako on wielki Doktor Ła
tancyus niekiedy concludował o mnoſtwie Bogow Po
gańſkich: Multitudo Deorum, nullitas Deorum. Multitudo religionū,
nullitas religionum. Tak y ty będzieſ mógł bez ſporu conclus
dować/ i; za takim mnoſtwem albo rożami wiarek y mnie
mania o ciele Pańskim/ zgoła ciało Pańskie straciłi. Tak i;
fluſnie możemy rzec: Tulerunt Dominum meum, & nescio ubi po
ſuerunt eum.

Luter naprzód do tych ſłow Pańskich/ To ieſt ciało moje/
To ieſt krew moja/ taka głoze y przypisek czyni. To ieſt
prawdziwe ciało Pańskie/ ale w wyzwaniu tylko/ gdy na
iezyk albo między zeby przyydzie.

Tenże in lib: de capt: Babil. drugi zaśie wykład przynoſi.
Ten chleb ieſt właſnie y bez figury ciało moje.

Tenże Luter zaś in acceſſy ſup cap: 6. Eſa: a cituis też te miey
ſca Miniſtri Ducis Caſimiri, in admonitione Chriſtiana de libro con
cordie. Młowi/ prawi/ Proroż/ Ze widział Pana.
Zaſie: Ze widział oſobę Pańską. Zaſie: Ze wi
dzał Pana. Z kąd wywodziem/ że Pan y Oſoba Pań
ska iedno. Tak też Ciało Pańskie y chleb Pański/ za ied
no ma bydy przyiete.

Tenże Tom: 2. Operum, pag: 31. b. Calwiniſtom dwoje ſciele/
mowiac: Chyby nie było ſpetnieyſzego/ jeby ſie ieden
Biskup nie ſiłał/ któryby nie miał Sakramentu od
Ciała

Ciała Pańskiego rozeznąć: Ktore rzeczy tak są od siebie
rozne/ iako wschod od zachodu słońca.

Tenże zaś inaczej in sermo sup 6. cap: 10: 15 23. drukowanym.
Chleb na oltarzu tylko jest znak/ iako Krzest. A nie jest
pożyteczny/ iedno chleb ius wewnątrz pożywany.

Tenże sermo: in Nat: Domini sup Tit: 2. Dla tego widzisz/ że
Chrystusa niedawais w ręce/ niechowaia go w strza-
ynkę/ nie kłada go w łono/ niedawais go sobie w usta:
alec go tylko ofiaruia słowem Ewangeliey świętey/
y przez vsy twemu sercu pokazuia: iako tego Ktory
dla ciebie/ dla twej plugawości y niesprawiedliwości
się wydał. Dla czego nie mozesz go żadna infa rzecza
tylko sercem brać.

Tenże Tom: 2. iene drukowanym po Lacinie 15 21. De abro-
ganda Missa. To jest Ciało moje. To prawy jest znak y
y pominek obietnice przylozony. Bo tak z sobą nic się
rada y zdanie Pańskiey dobroci/ swoje obietnice iako
pieczęcia zapieczętować. Tak Obrzezanie było zna-
kiem przymierza: tak do listow pieczęci przykładais:
tak podaniem reki targ zacierais.

Tenże in sermonibus Ecclesiast: sermone de Sacramentis: Sakra-
ment nie jest bez słowa. Słowo bowiem Sakra-
ment wyciska. Abowiem iako to mozesz inaczej przy-
iac iedno przez wiare/ Ciało moje jest wydane na od-
puszczenie grzechow. W czym jest skarb zamknięty.
Odrzuc ono fałszywo/ iako ciało Chrystusowe jest tam:
O pożytek się staray.

Tenże in Confess: Maiori. Uczylem do tychmiast/ y ieszcze w-
cie/ że ten spor nie jest potrzebny: a iż na tym nie wie-
le zależy/ ięśli tam chleb zostawa/ albo nie. Jednak i-
ż Wielefem trzymam/ że tam chleb zostawa: a zaś też
trzymam z Sophistami/ że tam jest Ciało Pańskie.

Balwin przypisuje to Lutrowi/ y Bremeńskun Minis-

strom in ultima sua admonitione contra Vestfalum, iż te słowa
To iest Ciało moje / tak wykladaia / Tu iest Ciało
moie.

Beza in annotationibus in nouum testamentum, miasto Hic est san-
guis meus, To iest krew moja / Eaze mowic / Hoc est
sanguis meus.

Francuska Biblia w Genewie drukowana / tak te słowa
wywrocila : miasto / Hoc est corpus meum, kładzie / Tu
albo na tym mieyscu iest Ciało moje.

Bucerus in retractat: y Heildebersey Ministrowie in conformi-
tatibus tak wykladaia : W tey wszytkiej sprawie (któ-
ra sie przy Wieczerzy Pańskiej dziala) ale nie w samym
chlebie / iest y rozdawane bywa Ciało moje.

Jan z Laska in tract: de Sacramentis : Ten obchod Wiecze-
rzej iest Ciało moje: to iest / Związek albo spoleczność
światości w cieles moim.

Swentfeldius / iako o tym świadczy Hesusias y Petrus Mar-
tyr in magno uolumine : Ciało moje iest to (co w ręku trzy-
mal) to iest chleb.

Ioannes Langus Slezak in cōmentarijs ad secundam apologiam Iustini
tak wyklada: Ciało moje iest to / to iest / pokarmem
duchownym. Jako też v Jana 6. cap: 6. iasnie mowi:
Ciało moje iest prawdziwy pokarm.

Vestfalus w księgach ktorym tytul / Recta fides de caena,
przypisuię to słowokręcencom / iż Pańskie słowa tak
wykladaia: To moy iest chleb.

Brentius in Syntagmate contra Oecolampadium świadczy / że Lu-
terscy Ministrowie rozno na roznych mieyscach słowa
Pańskie wykladaia: Jedni: W chlebie iest Ciało moje.
drudzy: Z chlebem iest Ciało moje. trzeci: Pod chle-
bem iest Ciało moje: iako żółtek w iau.

Vilhelmus Chlebitius lib: de caena, y Dysputacya Heildeberska an-
no 1560. miana / Brandeburczanom przypisuię / że vs-
za / iż Z chlebem iest Ciało Pańskie.

Ioan-

Ioannes Mattaeus Smalcadensis lib: de coena: iest prawi Ciało Pańskie W chlebie y z chlebem.

Swentfeldius in lib: de duplici statu Christi, o czym też Luter spomina in confes: Eucharistiae, tak uczy: Okolo chleba iest Ciało moje.

Brentius in disput: contra Bulingerum, de omni praesentia Corp: Christ: To iest/ prawi/ Ciało moje/ osobliwym a niezwyklym obyczajem bedace w ciełe do używania podanym: chocia zwyklym obyczajem w kazdey rzeczy stworzoney iest.

Matias Iliricus, iako świadczy Bucerus lib: de fidei admonitione: Temi/ prawi/ słowy/ To iest Ciało moje/ tak sie pokazuje rozumowi ciłowieczemu Ciało/ iako oczom naszym palcem pokazuie chleb.

Vittembergenses, in colloquio Mulbrunē: y Iliricus in demonstrationibus Gdy prawi Pan chleb podawał/ podawał w chlebie ciało bedace bez żadnych znakow. iako gdy kto pokazuje mieśkę/ powieda iacze tu są pieniądze.

Jesze drugi wykład ciż Wittemberscy Doktorowie in colloquio Mulbrunē: przywo dza/ y Iliricus in appendice w spomina/ iakoby rzekł Pan: Tylko wam pokazuje Ciało moje/ ale nie powiedam żeby chleb był Ciałem/ albo stał sie Ciałem moim.

Iliricus in fidei admonitione, & in demonstrationibus: W Eucharystyey ze dwu rzeczy złożoney/ osobliwie nam Pan iedne pokazuje: iako też o rospalonym zelazie możemy osobliwie powiedzieć/ to iest ogień/ a to iest zelazo: nie mówiac/ iako Laccinnicy mówia/ figurata locutione.

Valentinus Erytraeus in tabulis confessionis Augustanae: & Iliricus in appendice: Ten pokarm uczyniony z chleba y z ciała/ iest Ciało moje.

Martinus Kemnicus in repetit: de coena & in exam: part: 2. contra Conc: Trident. Ten chleb iest Ciało moje: nie wedle przyrodzonego

B ij

rodzonego biegu mówiac/ albo wedle własności słow
rozumieiac/ ale obyczajem przyrodzemi przechodzącym.
Szetius in respos: de duabus naturis in Christo. To jest Ciało
moie: nie sprosta/ albo iako mówi in actu primo, sed in
actu secundo, & in operatione energie: to jest/ że moc w sobie
ma ciała mego.

Ioannes Matteus Smalcadensis lib: de cana, & Swencfeldius citante Hes-
fusio: To jest Ciało moie: nie w istności albo materya
ey chlebowey/ ale w spominaniu wieczerzey/ y do niego
należących przypadków.

Pontanus in Francia Antartica iako świadczy Vilagagnonius in lib:
de Eucharistia. To jest Ciało moie: tak iako Ciało jego
było kościółem/ o którym mówił: Zepszyście kościół
ten/ etc. iakoby pokazywać Ciało swoje bydz w swej
przyrodzonej własności.

Carolstadius in dialogo de Eucharistia Ciało moie jest to/ ile
tu v stole siedzi.

Zuinglius in subsidio Eucharistiae, & Beza contra Vestualum. To
znaczy Ciało moie.

Tenże in expositione rei Eucharisticae. Tu jest moie człowiec
cze przyrodzenie.

Tenże na tymże miejscu/ zaś in aczney. Tu jest Bóstwo
albo Duch który ożywia.

Tenże lib: 20. de institut: coenae. To jest śmierć y meka moia.

Tenże in respons: ad confes: Luteri, y Occolampadius ad Teobaldum
Pellicanum. To jest rozpamiętanie/ albo wyswadcze
nie ciała mego.

Tenże lib: 2. de instit: coenae. To jest Ciało wiary/ albo
wiara o mnie.

Tenże in prefat: ad Regem Galliae & ad Principes Germaniae, także
Occolampadius de dignit: Eucharist. także Petrus martyr in tract:
de Eucharistia, także Calvinus in consensu cum Tigurinis. To
jest symbolum, albo hasło ciała mego/ albo znak prawdzi
wego Ciała.

Tenże

Tenże Zuinglius, iako o nim świadczy Bucerus in Epist: ad Epist
Erfordiensem & Helderbergensem in conformitatibus eane. To
jest teſera ſpoleczności Chrzeſcianiſkiej.

Tenże w iednym liście ſwym/ & Oecolampadius ad Teobaldum
Pelicanum. To jest Ciało moje/ ile jest za was wydane.
Oecolampadius de dignitate Eucharistie. To jest znak ktory
nam przypomina/ iako Ciało Pana Chryſtusowe za nas
wydane nas ożywia.

Tenże ad Ecclesiasticos in Succla. To jest hasło ktore świad
czy nas bydz od tegoż iednego ciała odkupione.

Bucerus in apologia de doctrina cene Domini. To jest wyzna
nie rozpamiętowania moich dobrodzieystw.

Petrus Martyr in tract: de Eucharistia y Bucerus in cap: 26. Mathai.
To jest Ciało moje ktore wam dąwam/ abyście ie w
mystem iedli/ iako chleb ieście wsty.

Campanus iako o nim Luter świadczy in confess: de Eucharistia.
To jest Ciało moje chlebowe.

Bulingerus in cap: 10. 2. ad Corint. To jest hasło albo wyś
wiadczenie święte łaski y odkupienia mego/ ktore wam
po sobie zostawie.

Tenże in tract: de Ecclesia Sacramentis. To jest wyświad
czenie y zapieczetowanie Ciała za was wydanego.

Tenże na tymże mieyscu/ zaś inaczey y Calvinus in cap: 5. ad
Ephesios. To jest duchowne Ciało moje/ albo kościół
świetych/ odkupiony moim Ciałem.

Bulingerus in tract: de Ecclesia Sacramentis. Ta świętość
znaczy sie meką y śmierć moją/ y obcowanie ze wſytkie
mi świętymi.

Stancarus w Polsce y w Siedmigródckiey ziemi/ iako o tym
świadczy Stafilus de Luteranorum concordia. Ta wiec
za jest hasło y fant Ciała mego.

Ministrowie Antorſscy w książkach o upadku Rzyms
kiego Kościoła. To jest Słowo moje/ ktoremu
wiercie.

Swente

Swentfeldius / iako o nim świadczą **Helbergenses** in
conformitatibus carne. Ten chleb jest hasło góle społę-
czności y góle świadectwożywianego Ciała.

Balwinistowie y **Helbergenscy** in conformitatibus
carne, Ten chleb jest znakiem efficax Ciała mego y ię-
gożywiania.

Słaska Confessia ktora **Luter** cituje w swej wielkiej con-
fessiey de Eucharistia. To wspomina nas / abyśmy Ciała
Pańskie iedli przez wiare.

Urbanus Regius iako w liście swym do niego **Zwinglius** ś-
wiadczy. Ten święty dzień albo ta communia
wieczerna / jest w spominanie albo dziękowanie za
ciało moje ktore cierpi.

Calvinus in 2. defensione contra Vestualū, co y **Luter** wspomina
in confessione de Eucharistia. Bierzcie / iedzcie: co za
was wydane jest Ciała moje.

Seruetus iako **Beza** świadczy y **Swentfeldius** de duplici sta-
tu Christi, iako **Luter** piše in confes: Eucharistia y **Stafilus**
de Luteranorum concordia. To jest Ciała moje / w bóstwo
przemienione.

Jan z Laske in tract: de Ecclesia Sacramentis, Ta jest społę-
czność zemna wam z dobrego woli podana / prawo y
żywianie iego w moim Ciele.

Tenże **Jan z Laske** iako **Melancton** świadczy in iudicio
de Coena Domini, Ta jest społeczność w ciele moim /
nie wedla prawdziwey istności / ale wedla zasługi me-
jmoiey y śmierci / y wedla chwały dziwnego zmar-
twychwstania,

Tenże in tract: de Ecclesia Sacramentis, ięszje inaczey. Ta jest
qualitas Ciała mego wam dana od ktoreim istność wziął.

Tenże na tymże mieyscu. To jest sposób ustawionej wie-
czerzey / ta jest ceremonia y zewnętrzny obchód iey.

Tenże w tychże księgach inaczey. To jest widome usta-
nowienie ostatniey woli moiey.

Vire

Viretus lib: 7. de Sacramentis, cap: 9. **T**ę wstyskã sprawã
wieczerzey iest ½stẽm nie tylko Ciãłã y Krwie/ ale y
śmierci y wylania ktore sic szãło za nas.

Hypotetici ktore spominãia w księgach pod tym tytułem
Vnicordium in iudicium Melanctonis de cena. **T**o iest Ciãło moe
ie iegli/ wiãrã obecna bedzie.

Calvinus y iego uczniowie iakmiarz wszedzie wciã: **T**o
iest vzywanie Ciãłã mego/ iegli wiãrã iest obecna: iegli
nie mañ/ iest ofiãrã ktora gãrdzi niegodni.

Heidelbergenses in conformitatibus y Calvinus takze czesto. **T**o
iest testament w Ciele moim.

Tenze Calvinus in Heshusium y Beza in 5. declaratione Posiaci habita.
To iest Ciãło moie w niebie siedzace/ tak dalekie od
chleba y od nas iako niebo od ziemi.

Tenze Calvinus lib: 4. instit: cap: 7. num: 12. **T**o iest rurã
albo Kanãł Duchã swietego/ przez ktorego cokolwiek
iest/ Chrystus do nas sztepuie.

Bucerus in Epistola ad Episc: Erfordiensem. **T**o iest Kanãł
ciãłã mego.

Calvinus lib: 4. instit: cap: 17. num: 9. & in cap: 6. Ioannis. **T**o
Ciãło iest Kanãłem żywota.

Tenze in lib: de cena. **T**en chleb iest naczyntie albo ins-
trument/ ktorym nam Chrystus Ciãło swoje naznãczył.

Tenze in cap: 26. Matthai: Pauperes semper habebitis vo-
biscum. **T**ę iest moc y łaskã moia duchownã.

Calvinus in ratione incunda concordie. **T**o iest coñ abstractum
od istnoñci Ciãłã mego.

Tenze Calvinus y Beza piñac in Heshusium. **T**en chleb iest
Ciãło moie/ mowiac Sacramentali locutione, per metonimiam
signi & signati.

Liber Anonymus wydany pod tytułem prawdziwego Kãtoli-
kã/ anno 1572. **T**en chleb iest ½stẽm mocy wycho-
dzacey y ciekacey z ciãłã mego/ ktora na wieczery o-

z krom chleba przyimiamy. **T**enze

Tenże Liber Anonymus zmyśliwszy iakoby tak veżył Magister Sententiarum. To iest Ciało moje / widoma świateść nie widomego Ciała. albo: To iest widoma osoba chleba świateść nie widomego Ciała.

Calvinus lib: 4. instit: cap: 17. num: 30. & in cap: 11. p. ad Corintios. To iest prawdziwe Ciało Chrystusowe: iako słowa brzmią.

Tenże Calvinus lib: 4. instit: cap: 17. num: 10. To iest Ciało moje / tam gdzie iest chleb.

Bucerus ad amicum quendam. Bulingerus in cap: 10. p. ad Corint: y Calvinus lib: de cœna in consensione cum Tigurinis. To iest Hasto ktorym prawdziwe vzywanie Ciała mego iest podawane wierzącym.

Calvinus in Catechismo. To Hasto iest wyświadczeniem / ktore znaczy duchowne łaski y dary.

Tenże lib: 4. instit: cap: 14. To iest zapieczetowanie y potwierdzenie łaski iuz dostapionej.

Tenże in Heshusium y Heidelbergense in conformitatibus, y Beza in apologia ad examen doctrine Calvinianæ de cœna. W tey wieś czerzy ile iest niebieska sprawa / a nie ile iest ziemska y zewnetrzna / iest Ciało moje.

Tenże in ratione incunde concordie. To iest Hasto obic tnice moiej / o Ciele moim.

Sinergista, iako o tym świadczy Księga Vnicordium in iudicium Melanctonis. Ta iest istność Ciała mego / z łaską / władza / mocą nieoddzieloną.

Beza contra Heshusium. To iest społeczność albo vzywanie Ciała / tak iako słowa Chrystusowe są przez Apostoły wyłożone.

Beza in solutione 17. contra Iliricum. To ziednoczenie z całą personą Chrystusową / iakoby rzekł / że to iest Ciało cokolwiek iest Chrystus.

Calvinus lib: 4. inst: c. 17. num: 10. To iest Ciało moje duchowną obecnością / y pojywanim.

Boquis

Boquinus in examine libri Heshusij **Może/ prawi/ chleb nasz**
zwać ciałem Chrystusowym. A to słowo/ Jest: mo-
że bydz rozumiane/ iakoby rzekł zowa. To jest Cia-
ło/ moje. Ten chleb zowie ciałem moim. A to
propter idiomatum communicationem.

Tenże Calvinus w tymże cap: num: 17. To jest ciało mo-
je/ bez bóstwa y krwi.

Carolus Molineus in annot: ad suam Harmoniam. To jest Ciało
moje/ ileż za was jest ofiarowane. albo/ To jest
społeczność meki y ofiarowania mego.

Wspomina Luter w swojej confessey o niektórych co za
iego wieku uczyli/ y Staphilus de Luteranorum concordia,
Ze nie natym/ chocia jest ciało chocia nie maś/ ponie-
waż to nie jest iednym artykułem wiary Chrześcijań-
skiej/ ani o tym trzeba sporu trzymać.

Ioannes Timanus Pastor Bremensis, iako czytamy in farragine sen-
tentiarum. Chlebem/ prawi/ y winem bywa rozda-
wane/ y cielesnymi wsty przyiete y pite prawdziwe y ży-
we ciało y krew Pańska.

Antonius Perseus Anglii iako o tym świadczy Alanus in 6. dia-
logo, upornie trzyma y uczy. Iż te słowa Pańskie/
To jest Ciało moje/ maia bydz rozumiane o piśmie ś-
wietym/ które mamy od Chrystusa brać/ y ludziom ro-
zdawać.

Conbrigijs Minister Angielski/ iako tenże Alanus w tymże dia-
logu świadczy. To jest Ciało moje/ którym będzie
pospolstwo oszukane.

Volanus wieczjerzey Kalwinowey Wileńskiej podstoli/ in a-
pologia contra Iesuitas. uczy y twierdzi/ Iż Bóstwie cia-
ło Chrystusowe/ ani jest/ ani bydz może okrom nieba/
ale iż z niego chocia w niebie siedzi/ soki iakiś do nas cie-
cze/ którym przy świetey wieczjerzy/ y ciała y dusze nasze
bywają pokropione: y to jest prawi/ iść istotnie y pra-

wodywie ciało za nas wydane/ pić istotnie y prawdziwie
wie krew za nas wylana.

Tenże na tymże miejscu. Jeść/ prawi/ ciało Chrystus
sowe, nie innego nie jest/ iedno mieszkac w Chrystusie/
albo bydz wcielonym w iego duchowne ciało: abo
wiem nie mniej nas czyni wieczerza uczestnikami Pana
Chrystusowemi/ iako kreszt.

Tenże zaś inaczej. Chrystus gdy wieczerza stanowił/
nie mówił o używaniu ciała swego które wisiało na
krzyżu/ abyśmy z niego byli na syćmi y na karmieni/ ale
o duchownym ciecie/ to jest o iedności świętych/ z któ-
remi mamy bydz ziednoczeni/ abyśmy byli członkami z
członków.

Spina Rosiena y Oulbras Ministrowie Francuscy w dysputa-
cyey Paryskiej miały 1566. Na wieczerzy in-
prawi ciało bierzemy/ niż to co na niebie.

Tamże na drugim miejscu. Istność Ciała Chrystus
sowego rozna jest/ część mieszka w niebie/ część spły-
wa na dol do wieczerzey.

Tamże na drugim miejscu. By Apostołowie dla brzyd-
kości niebyli chcieli ieść tego co im Chrystus dawał ty-
mi słowy/ To jest Ciało moje: nie byłyby prawdzi-
wie rzeczone słowa Pańskie. A Chrystus by był zmatł/
y swych bärzo osuwał.

Tamże na drugim miejscu. Rzekł Pan/ To jest Ciało
moje/ a ta iego propositia dla tego była prawdziwa w
Apostołach/ ile temu wierzyli: fałszywa w Judaszu
bo nie wierzył.

Tamże na drugim miejscu. Po tych słowach/ To jest
Ciało moje/ nie wiecey ludzie biora przy wieczerzy/ ias-
ko przed wieczerza.

Tamże. Wiecey/ prawi/ bierzemy y pożywamy Ciała
Chrystusowego w czytaniu/ y w kazaniu/ niż w Sa-
kramencie. Tamże

Tamże ięseje glebiey bluźnia. Oycowie nasz y rownie
iedli y pożywali Ciata Pańskiego przed tego wciele
niem/ iako Apostołowie przy wieczerzy.

Tamże. Nie iest inſza roznoſć miedzy używaniem/ al
bo pożywaniem oycow ſtarego zakonu/ a naszym: ie
dno je nam Chryſtus oſobliwiey wola ſwoie obiawił ni
ż oycom.

Tamże. Chrzeſt tak iest ſwiateść Ciata Chryſtusa
wego/ iako Eucharistia.

Tamże. Te ſłowa: Ten iest Chlebiec nowego testa
mentu w moiey krwi/ ſa wykładem onych. To iest
Ciało moje. A takby miały bydz wykładane. To iest
nowy testament w moim ciele.

Tamże. Sakramenta ſtarego zakonu lepiej znaczyły
y wyrażały Ciało y Krew Chryſtusowe/ niſz wyrażaia
znaki Sakramentu naszej Eucharystyey.

Tamże. Baranek Żydowski lepiej wyrażał Ciało Ch
ryſtusowe/ niſz te znaki naszego Sakramentu. A dla te
go Chryſtus nie miał odmieniać znakow y figur w rzec.
Czechowic Lubelski Kabin. tych ſłow/ To iest Ciało
moje/ z iezyka Syryjskiego poprawił: y tak także czytać:
To ſamo iest Ciało moje.

W Rozmowie albo Dyſputacyey w Maulbrunie/ iako ſ
wiadczy Manlius in locis communibus: ieden z Miniſtrow/
Ciało Pańskie tak powiadał bydz obecne w Eucharys
tyey/ iako iest owies w worze/ ptaszek w klatce/
zoltce w iaiu/ y dzieciatko w kolebce.

Smidelinus lib: de Maieſt: Chriſti hominis. Theſi: 49. Chleb/ pra
wi iest w Ciele Chryſtusowym/ a wino we krwi Chrys
tusowej.

Spangebergius in acyey/ Ten powiada ze ieſc iest forma al
bo kſtalt ciata Chryſtusowego/ pić iest forma albo
kſtalt krwi Chryſtusowej.

Imidelinus uczy/ że consecratio albo poświęcanie nie innego
nie jest/iedno rozpamiętanie poświęcania od Chrystus
sa uczynionego.

Philippus, iako o nim świadczy Alberus contra Carlostadium, Łąże
do zegnania tych słow Apostolskich używać: Chleb ktore
ry łamiemy aza nie jest obcowanie Ciała Pańskiego?

Buccrus, iako o nim piše Sanderus in lib: de schismate Anglicano;
był raz pytany od zacnego Króla Angielskiego Duce
Nortumbria, co by trzymał o istności y obecności ciała
Pańskiego w Sakramencie: ścieżerze odpowiedział/ że
żaden wątpić nie może o obecności Ciała Pańskiego w
Sakramencie/ ktory nie wątpi o tym co Ewangelisto
wie pisali. Wszakże iam/ prawi/ tym nie jest/ abym ro
zumiał/ że ma bydz temu wszystkiemu cała wiara dana/
co w nowym testamencie o Chrystusie y o sprawach ie
go pisano/ choćiem sie z tym do tych czasow ludziom od
kryć nie chciał.

Widzieliśmy to sami w Niemczech/ że Minister obrocił sie
od Oltarza/ albo stolu prostego do ludzi/ zacząwszy im
do śpiewania one czartowska piosnka Luterska. Er
halt vns herr bei deinen wort. etc. A to śpiewanie
pospolstwo miało za przeżegnanie y poświęcenie chleba
onego/ ktorego potym iako Ciała Pańskiego pożywiali.
O ślepoto wielka!

W naszej Polsce/ aza nie w każdym iakmiarz Zborze nie
inakszy słow Pańskich wykład wynayduia? Zegnawia to
sami wieczerznicy/ albo ci co sie do Katolików wraca
ia/ iako sa w tym nie wstawnicy/ y między sobą rozni.
Wiednym Zborze mowi Minister. Pod tym chle
bem. Drugi/ Z tym chlebem. Trzeci/ W tym
chlebie, Czwarty/ Okolo tego chleba jest Ciało
moie.

W drugim Zborze zaś inaczej/ Ten chleb jest iaknym
y widos

y widomym wyświadczeniem Ciała mego / które jest tylko
to w niebie.

W trzecim zaś inaczey / Przez ten chleb podaie wam
Ciało moje. Jescze inaczey / Przy tym chlebie
podaie wam Ciało moje. Jescze inaczey / Chleb
jest Ciałem / a wino Krwia Pańska.

Drudzy zaś inaczey / Bierzcie iedzcie / na Pana spomina-
nycie.

Władnia sie też y ci / co Paćierz tylko nad chlebem mo-
wia / a Zbor odpowiada Amen / y to maia za po-
święcanie.

Śa y takowi co Pańskich słow iuś nie wspominaia / ale
tylko czytaia s. Pawła opisanie wieczerzey / y to chcą
mieć za poświęcanie.

Po tych wszystkich tak nieustawiczytych y niezgodnych
Rabinach / nalepiey mym zdaniem y naprawdziwiey
concludule Chlebicius Minister in lib: Etoremu dał tytuł
Victoria ueritatis & ruina Papatus Saxonici : także in asertio-
nibus de controuersia sacre sinaxis Heidelbergae, gdzie tak mowi:
Choćia skutecznie niemożemy wypisać ani wypowie-
dzieć co to jest wieczerza / iednak po niektorey części
możemy powiedzieć co nie jest.

Ale iescze lepiej po tych wszystkich zamykaia y conclus-
duia zgodnie Kątholicy / Przy wieczerzey Słowowiera-
nikow y Kąplana niemaś / y poświęcania niemaś / y
Ciała Pańskiego niemaś / y Krwie Pańskiej niemaś / y
władzy niemaś / y łaski Bożey niemaś : ale tylko chleb
prosty od piekarza / a wino od synkarza.

⚡ Czym pilniey cie vpominam Czytelniku mój y dla me-
ki Pańskiej prośe / obroć oczy / a weyżrzy pilnie w to hanie-
bna śatanśkie rozzerwanie / w tak wielka niezgodę y
nieustawiczość tych to nowych Rabinow / a obroć też
kiedy oczy na druga stronę / y przypatrzy sie Katolickiey
statecznoś

skuteczności / ktora od pultora tysiąca lat zachowali /
naydzijsze to v siebie / ieśli wolisz przyzgodnych albo przy
niezgodnych Doktorach przedstawiać. Siedm set lat mi
isio / iako Polska nasza wiare chrześcijańska przyela / z ta
a nie z insha nauka / iz po Kapłańskim poświęceniu sstawa
sie chleb y wino prawdziwym ciałem Pańskim / y praw
dziwa Krwia Pańska / tak iz nie chleb wiecey / ani wino
wiecey / ale species tylko albo osoby chleba y wina zostawa
ia. Tez dzis wiare Kościol Katolicki trzyma y trzymać
bedzie na wieki : tez wiare Katolicy Doktorowie uczą y
trzymają. Jedz na wschod słońca / iedz na zachod / iedz
na poludnie / iedz na pulnocy / v Katolikow inaksey wia
ry o ciecie y o Krwi Pańskiej nie naydzieś : gdyz v tych tu
lakow / albo dryacznikow / iako Czech mowi / przez siedm
dziesiąt tylko lat iako Luter nastal / sto y kilka dziesiąt
wiarok reka dotykał / (drudzy ich snadz dwieście zebrali)
o wyrozumieniu tylko tych czterech slowek / To iest Cia
ło moje : a coz o inszych artykułach / roie całe bledow swe
go cjasu ogladał.

¶ Gdzie zgoda tam Bog / gdzie niezgoda tam Boga nie
masz : gdzie Boga nie masz / y Chrystusa nie masz : gdzie
Chrystusa nie masz / y ciała iego nie masz. O coś tedy ci
mizerni ludzie spor trzymają / do czego sie cisną / co w swey
wieczerzy biorą / chleb prosty od piekarza / wino proste od
synkarza / (nie dosyć raz powiedzieć co zawośze trzeba wie
dzieć) bez żadnego dusznego pożytku y pociechy : iakoz to
na ich sprawach y postępach dobrze znać.

¶ Zadrzeliście / wiem peronie / Polacy mili / na to ro
zowanie / ktore sie temi cjasz poczeło w Koronie otwa
rzać / y w sprawach Rzeczypospo. gdy sobie drudzy pocze
li seymować / osobno conuenticula czynić / bunty stroić /
ziazdy składać / posły obierać / constytucye pisać / Krolew
skie dekreta znać / swoje stawiać : Jedenby chciał Kro
lewskicy

lewskiej władzy wlać/ drudzy Arcybiskupiey/ trzeci Sta-
natorskiej/ czwarcy Hetmańskiej: Jeden to chwali/ dru-
gi gani: ieden to przyjmuie/ drugi nie przyjmuie. Kro-
la maiać/ inzego szukaia: Każde maiać/ szpetnie iu obma-
wiaia: Prawo maiać/nowe wymyslaia. A za każdy mia-
to snit oycyzny miley na takie rozervanie weyrzawsy/nie
sądziat/ że rychło zginiemy? Tak rozumieycie/ że Kościół
wszystek Katolicki iest Królestwem Pana Chrystusowym.
W tym to Królestwie ma swoje Senatory/ Kapłany: ma
swoy Statut/ Biblia święta: ma swoje skarby/ światości:
ma swoje Seymy/ Concilia. Coż rozumieś/ iażo cierpli-
wym okiem na takich Niniętroch y Rabinow P. Bog
patrzy/ albo z iakim zalem tego Anielskie chory y inże nie-
bieskie zastępy używaia/ gdy to Królestwo Chrystusowe/
iego Statuty/ iego skarby/ iego Senat ci to Nowowiera-
nicy znaszaia/ mieszaia/ odmieniaia/ wyrzucaia/ wragaia?
gdy pokoy wszystkim y porządek w nim wytracaia? Aleć
wierzmi gotowa a sroga kara Pan nad nimi zaraz poka-
zał: żal sie Boże że sie w tym nie czuia. A co może bydz
sroższego? Chrysta Pana Zbawiciela y Stworzyciela swa-
go stracili. Przed tym Odszczepieństwem w Kościele go-
zarowe obecnego widzieli/ Bogu ofiarowali/ iemu modły
czynili/ ciała iego pożywali/ krew pili/ w domach
swych widali/ dobrodzieystwa odnośili: możemy rzecz/
oczy w oczy z Bogiem swym mawiali. A potym skara-
nym rezerwaniu Luter Chrystusa przy sobie chce mieć/
ale krotko: (bo tylko od zebow do piwonika) Calwin/ a-
le daleko: (bo go przywiezie do prawice Bożej.) Wbi-
quitarze z nim chcą nazbyt lekko y towarzyśko: (bo w ka-
żdey rzeczy stworzoney chcą iść Ciało iego.) Sa też iacyś
Kurnistrzowie/ albo Kurnicy/ albo Canaliste/ ktorzy tres-
kami iakiemiś sok piją z Ciała Pańskiego płynacy.

T Jesli na Luterska wieczerza poydzieś/ z Chrystusem
D sie do

752
fie do domu nie wróciś: Jeśli na Calwińska/ Chrystusa
nie dośiężesz: Jeśli na Brenceyańska/ takiego Chrystusa
y w pulboru naydzieś. Jeśli do Kurnikow/ ioku takiego
goś nie Chrystusa pojyieś. Po coś tedy masz do nich cho-
dzić? dla czego zmni przestawac/ co iedno słowy Pana
Chrystusa obiecia/ a za Chrystusa węgla daia? Tu zdra-
da/ Cytelniku miły/ tu fałs: jec nazwiskiem ciała Pań-
skiego oczy zamrydlaia/ y pod ta wiecha chleb swoy y wino
swoie wysyntywaia.

¶ Dla tegoby moia rada/ tobie mowia Nowowiernia-
ku/ abys takim wieczierzom zgola dał pokoy/ a do Katoli-
ckiey communiey/ to iest do prawdziwego Ciała Chrystu-
sowego/ sie wrócił. A ieliś iefcze Bogu dla twego vs-
poru tego nie zasłujst/ ale sie wolisz po Kacerstich rotar-
kach cholebać: raczey sie z communia zatrzymay/ a jadney
zgola wieczierzey nie vzyway/ aż sie ci to twoi Ministros-
wie y Predantowie na iedne wiarke y mniemanie wśy scy-
zniosa y zgodza: a tym czaśem Panu Bogu sie pilno pos-
ruczay/ aby cie oświecił. Vznali to drudzy y vznawiaia/
ktorzy tak czynia/ je ledwie serce do Pana Boga wznie-
sieś/ z ciał chacia vznaima prawdy świętey/ jec P. Bog ro-
sercu zaraz odpowie: Ecce adsum: a nie inszac wtieczerza y cō-
munia prawdziwa pokaze/ iedno Katolicka/ w ktorey ciał-
tego P. Chrystusa bierzemy z ciałem/ z bostwem y z duszą/
tak iako siedzi na prawicy Boga Oycā wszechmogacego.
Obacz sie tedy dla Boga Nowowiermku/ niż śmiereć zay-
dzie. Masz w oycyznie przykładow nicmalo/ iako ich wie-
le na śmiertelney pościeli Chrystusa obecnego z rak Ka-
rłańskich pragneli/ a z iakim też zalem zefli/ gdy tego nie
dosli. Obacz sie dla Boga/ a pamieta y je po śmierci cza-
bedzie nie pokuty albo jalu/ ale kazi y srogiego bolu: Fi-
rego abys vśedł: do owczarnie sie P. Chrystusowej
przysul/ y tam ciała iego prawdziwego y trwa-
pozyway: bo go indzie niema.

S. August: Serm: 181.

Kokolwiek iest/ y iakikolwiek iest/ Chrze-
ścianin nie iest/ ktory nie iest w kościele Ch-
rystusowym. Abowiem ten sam iest/ przez kto-
ry Pan ofiarę rad przyjmuie: ten sam iest/ kto-
ry sie za bładzace z vsnoscia przyczynia. Prze-
toż też o ofierze bāránka Pan rozkazał mowiac:
W iednym domu bedziecie go pożywac: á nie
wymiesiecie nic ná dwor z miesa iego. Abo-
wiem w iednym domu bāránka pożywaia: iż w
iednym kościele powszechnym prawdziwa ofia-
ra odkupiciela ofiarowana bywa. Z ktorego
miesá Bog co wynosić ná dwor zakazuje/
iż świętego dawać psom nie każe.

